

Aprenentatge servei a l'Hospitalet de Llobregat

Ens fa créixer

Enric Roldán Bermejo (coord.)

**Aprenentatge servei a
l'Hospitalet de Llobregat**

Ens fa créixer

Enric Roldán Bermejo
(Coordinador)

col·lecció/5
josefina gómez olivares

ceh
centre d'estudis
de l'hospitalet

© dels respectius autors dels capítols i del coordinador de l'edició.

© Centre d'Estudis de L'Hospitalet
Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí). 08901 L'Hospitalet de Llobregat
celh@celh.cat
www.celh.cat

Col·lecció/5 Josefina Gómez Olivares
Primera edició: març de 2015
ISBN: 978-84-937806-7-8
Dipòsit legal: B 4110-2015
Correcció: Montserrat Torra
Producció: Ambar Comunicació, SL (ambar@periodistes.org)
Dibuix de portada: Ladis Girona
Disseny de la portada: Creators, amb la col·laboració de Miquel Roldán i Víctor Vila

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

Sumari

Presentació	9
Introducció.....	11
1. APS... AIXÒ QUÈ ÉS?.....	15
Per Roser Batlle Suñer, pedagoga, emprenedora social de la Xarxa Ashoka, membre del Centre Promotor d'ApS de Catalunya. Impulsora de l'ApS	
2. INVENTARI DE PROJECTES APS DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT	27
Per Sara Plaza i Josep M. Tarrats, tècnics de la Regidoria d'Educació. Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat	
3. INVENTARI HISTÒRIC DE PROJECTES APS DE L'HOSPITALET	31
Per Sara Plaza i Josep M. Tarrats	
4. ONZE PROJECTES D'APRENENTATGE SERVEI A L'HOSPITALET	33
4.1. Apadrinament lector	
Per Rocío Fernández i M ^a José Laborda, de l'Escola Menéndez Pidal	
4.2. Conèixer és estimar	
Per Bengi Herrera de l'INS Bisbe Berenguer amb la col·laboració de Carme Ruiz i Núria Trilla, de l'Escola d'Educació Especial l'Escorça	
4.3. El barri camina	
Per Ester Badal, del Centre de Formació d'Adults Can Serra	
4.4. Estampa el bosc	
Per Anna Recio Macho i Montse Zaera García, de l'INS Bellvitge	
4.5 Fem empresa amb servei a la comunitat	
Per Begoña Leyva Fernández, del Centre Esclat	
4.6. Joves pel barri	
Per Núria Canillas i Merche García, de l'Esplai de la Florida	
4.7. La participació de les famílies a la secundària	
Per Bibiana Marín, del Grup Investigació-Acció Participativa de l'Hospitalet (GIAP-L'H)	
4.8. La xarxa del projecte Cicerone	
Per M ^a José Pérez i Núria Ramos, del Pla Educatiu d'Entorn	
4.9. El Taller Comunica dels estudiants d'ESADE a l'Hospitalet de Llobregat	
Per Jara Costa Duran, d'ESADE	
4.10. Trobades solidàries	
Per Mayte Ortega, del Centre Educatiu FAX i Anna Bonilla i Teresa Carmona, del Centre Ocupacional Can Serra	
4.11. ApS en bicicleta. El projecte Ho fem en bici?	
Per Jaume Agustí, de l'INS Torras i Bages	

5. QUÈ EN PENSEN, DE L'APRENTAGE SERVEI?	123
5.1. Jordi Ibáñez, director de l'INS Eduard Fontserè	
5.2. Pilar Massana, cap de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials de Bellvitge i El Gornal	
5.3. Felipe Campos, director de l'Associació Educativa Itaca	
5.4. Blanca Solana, cap de negociat de la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat	
5.5. Elena García, coordinadora pedagògica de l'INS Rubió i Ors	
5.6. Jordi Caballé, Servei Educatiu de l'Hospitalet	
5.7. José Manuel Reinoso, director de l'Escola Pau Vila	
5.8. Justo Herrera, president del Casal de Gent Gran de Sant Josep	
5.9. Ricard Vicente, director del Club d'Esplai Pubilla Cases-Can Vidalet	
5.10. Artur Vidal, assessor LIC de l'Hospitalet	
5.11. María José Pérez, coordinadora territorial del Pla Educatiu d'Entorn	
5.12. Jordi Roca, inspector d'Educació, inspector coordinador de l'Hospitalet	
5.13. Carmen Camacho, directora tècnica del Centre Ocupacional dels Tallers Bellvitge	
5.14. Lourdes Ruiz, directora pedagògica Secundària del Col·legi Pare Enric d'Ossó	
5.15. Lluís Esteve, Regidor d'Educació de l'Hospitalet de Llobregat	
6. QUÈ ENS DIUEN ELS ALUMNES QUE PARTICIPEN EN PROJECTES D'APRENTATGE SERVEI?	193
7. FAMILIARS I PERSONES ADULTES QUE HAN PARTICIPAT EN PROJECTES APS ENS DONEN ALGUNES OPINIONS	203
8. UN EXEMPLE DE CIUTAT QUE TREBALLA PER A L'APS: L'HOSPITALET DE LLOBREGAT	207
Per Enric Roldán Bermejo, El Casalet-Grup Permanent ApS l'Hospitalet	
9. DEU OPINIONS DES DE FORA DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT Martí Boneta i Carrera, Laura Campo, Giorgio Giuliani, Gené Gordó i Aubarell, Chantal Jouannet , Anna Ibarz Lozano, Ana María Scala Eduán, M. Dolores Sabater Puig, Marisol Uria, Pedro Uruñuel.....	215
10. PER QUINS MOTIUS VAL LA PENA FER APS?.....	225
Per Josep M. Puig Rovira, catedràtic de Teoria l'Educació a la Universitat de Barcelona i membre del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM).	

Agraïments

*Les petjades de les persones que
van caminar juntes, mai s'esborren.*
Proverbi africà

A totes les escoles, instituts, entitats, serveis i a totes les persones que fan aprenentatge servei a l'Hospitalet. Molt especialment a totes aquelles que han col·laborat en l'elaboració d'aquest llibre.

Són aquestes:

Jaume Agustí
Ester Badal
Roser Batlle
Martí Boneta
Anna Bonilla
Jordi Caballé
Carmen Camacho
Laura Campo
Felipe Campos
Núria Canillas
Teresa Carmona
Jara Costa
Manuel Domínguez
Lluís Esteve
Rocío Fernández
Elena García
Merche García
Giorgio Giuliani
Gené Gordó
Bengi Herrera
Justo Herrera
Jordi Ibáñez
Anna Ibarz
Chantal Jouannet
Mª José Laborda
Begoña Leyva
Bibiana Marín
Pilar Massana
Mayte Ortega

8) APRENTATGE SERVEI A L'HOSPITALET. ENS FA CRÉIXER

Mª José Pérez
Sara Plaza
Josep M. Puig
Núria Ramos
Anna Recio
José Manuel Reinoso
Jordi Roca
Carme Ruiz
Lourdes Ruiz
M. Dolors Sabater
Ana Maria Scala
Blanca Solana
Josep M. Tarrats
Núria Trilla
Marisol Uría
Pedro Uruñuela
Ricard Vicente
Artur Vidal
Montse Zaera

A Ladis Girona pels seus dibuixos;
i a l'Anna Clara Giordano per les seves traduccions de i a l'italià.

9. Deu opinions des de fora de l'Hospitalet de Llobregat

*L'educació, en realitat, necessita tant de formació
tècnica, científica i professional com de
sognis i utopies*

Paulo Freire

APRENTATGE SERVEI A L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

No hi ha dubte que la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat és un referent d'aprenentatge servei a Catalunya. Podria citar molts motius, un d'ells pel gran nombre de projectes que s'hi duen a terme. Però vull centrar-me en el treball cooperatiu i coordinat entre els centres educatius, les entitats, els serveis educatius i l'Ajuntament de la ciutat. Desenvolupen una activitat en comú on cada component realitza un rol específic i desenvolupa les seves habilitats. El resultat és molt més que la suma d'accions individuals de cadascun. La *Festa de reconeixement als participants de programes d'ApS a l'Hospitalet*, que se celebra cada any, és el reflex d'aquesta acció col·lectiva. Festa que ha de ser molt més que la presentació de projectes realitzats durant l'any. El debat i la reflexió ha de portar a la millora constant. Quin pot ser el model de serveis més adequat per a les transformacions individuals i socials o bé la relació amb el currículum escolar poden ser alguns d'aquests elements de reflexió.

Martí Boneta i Carrera

Tècnic Docent del Departament d'Ensenyament

A l'Hospitalet, l'impuls de l'aprenentatge servei s'ha treballat amb tots els agents implicats en l'educació i amb estratègies molt diverses. Vull destacar les accions de reconeixement i celebració que l'ajuntament organitza per agrair als joves la seva aportació a la ciutat:

216) APRENETATGE SERVEI A L'HOSPITALET. ENS FA CRÉIXER

festes, jornades, certificacions simbòliques, etc. Fa uns mesos, en una visita a un centre educatiu, un jove amb certa timidesa m'explicava: "Avui anem a la discoteca, a una festa on coneixerem altres que, com nosaltres, fan coses per L'Hospi". Es despenia de les seves paraules el sentiment de pertinença al grup dels que fan aprenentatge servei i a la seva ciutat. I, certament, és magnífic que els joves aprenguin tot fent coses pels altres.

Laura Campo

Coordinadora del Centre Promotor d'ApS a la Fundació Jaume Bofill

Al mes de maig de 2014, juntament amb 200 joves de la província de Trento (Itàlia), vam ser acollits a l'Hospitalet i vam poder conèixer el projecte d'aprenentatge servei que s'està experimentant a les escoles de la ciutat. Vam visitar algunes escoles i vam poder veure de prop un model que és conegut, també aquí, a casa nostra, com un model didàcticament i socialment a l'avantguarda.

Va impressionar molt als nostres nois la relació quotidiana que hi ha entre l'escola i la comunitat, en un esperit de col·laboració que permet als nois iniciar-se en les bones pràctiques d'inserció en la pròpia comunitat amb un esperit de voluntariat i de gratitud. Als nostres nois els va commoure sobretot el projecte d'inserció dels alumnes estrangers i envers les classes socials més fràgils, com els discapacitats o els ancians. Aquesta experiència esdevindrà per nosaltres molt útil per intentar proposar també aquí a Trentino alguns projectes d'aprenentatge servei. La cordialitat i l'acollida que ens han ofert ha estat viscuda per tots com un gran gest d'hospitalitat que encara portem amb nosaltres i que esperem retornar el proper any quan els nois de l'Hospitalet siguin els nostres hostes i professors durant tres dies d'aquesta experiència meravellosa que és l'aprenentatge servei.

Giorgio Giuliani

Associazione "La storia siamo noi"
Trentino, Itàlia

L'Hospitalet ha estat històricament un municipi altament compromès amb l'educació del seus joves i la cohesió social dels seus ciutadans. No és d'estranyar, doncs, que actualment sigui també una de les localitats més representatives en el desenvolupament d'experiències de servei a la comunitat. Ja en el 2008 en el marc dels plans educatius d'entorn, el Departament d'Educació l'escull, de forma pilot, per desenvolupar l'Aps des de l'àrea d'educació per la ciutadania. Des de llavors i amb l'esforç dels diferents agents educatius, l'Hospitalet ha aconseguit dinamitzar diverses i innovadores bones pràctiques en una trentena de centres.

Actualment, i a partir de l'experiència adquirida, l'Hospitalet s'ha afegit al projecte que impulsa el Departament d'Ensenyament amb el nom de Servei Comunitari. Treballant sobre necessitats reals amb entitats socials del tercer sector —sigui projectes dirigits a la gent gran, Què fem per als més grans; la preservació del medi, Estampa el bosc; o el suport a l'escolarització, Joves lectors—, els alumnes, com veritables agents de canvi, analitzen el seu context i posen el seu coneixement i esforç al servei de la comunitat, millorant el seu entorn al mateix temps que aprenen valors propis de la competència social i ciutadana.

Amb aquest tipus d'accions, l'Hospitalet exerceix un cop més una veritable acció de coresponsabilitat educativa, convertint-se en un taller d'experimentació, innovació i referència.

Gené Gordó i Aubarell

Subdirectora general de Suport i Atenció a la Comunitat Educativa
Departament d'Ensenyament

APRENDIZAJE SERVICIO Y L'HOSPITALET DE LLOBREGAT, UNA VISIÓN DESDE EL OTRO LADO DEL OCÉANO...

Recuerdo con mucho cariño y admiración la presentación de calidad educativa y Aprendizaje servicio que realicé en noviembre del 2012

218) APRENENTATGE SERVEI A L'HOSPITALET. ENS FA CRÉIXER

en l'Hospitalet. Durante ese día tuve la posibilidad de conocer —desde los propios actores— variadas experiencias de proyectos de niños en edad escolar con mucho compromiso y calidad, con un objetivo claro de que estos estudiantes tuvieran una aprendizaje significativo y se contactaran e hicieran cargo desde pequeños de su comunidad más cercana en el ayuntamiento. A lo anterior se suma que estos proyectos cuentan con todo el respaldo del departamento de educación del ayuntamiento, que ha forjado redes con otras instituciones, participado en seminarios y ha otorgado capacitaciones.

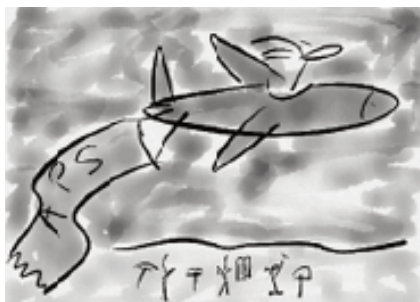
Chantal Jouannet V

Subdirectora Centro de Desarrollo Docente PUC en
Pontificia Universidad Católica de Chile. Vicerrectoría Académica
Coordinadora Programa Aprendizaje Servicio en la PUC

Sovint cal mirar enrere per copsar que el camí recorregut està ple d'experiències i d'il·lusions compartides amb els companys de viatge.

Pel que fa a l'aprenentatge servei de l'Hospitalet i el camí recorregut fins a la situació actual, ens hem de plantar a l'inici del curs 2007-2008. A partir de les experiències de diferents centres, es va posar damunt la taula la idoneïtat que fos a l'Hospitalet de Llobregat on es posés en marxa un grup de treball impulsat pel Departament d'Ensenyament en col·laboració amb el Centre Promotor d'Aprenentatge Servei, en què hi participaven els agents educatius del Pla educatiu d'entorn.

Aquest grup de treball tenia un doble objectiu: el d'aprofundir en la metodologia de l'aprenentatge servei i el de pilotar la seva vinculació amb el currículum. Des d'aquest grup de treball inicial, es va tenir l'oportunitat de dissenyar una formació a mida durant uns quants cursos per iniciar el professorat en la metodologia, identificar pràctiques educatives de la ciutat en diferents estadis d'aplicació de l'ApS i explorar les necessitats socials i les oportunitats de servei de l'entorn. Igualment es va afavorir que els centres educa-

tius, entitats de lleure, entitats socials i programes municipals construïssin plegats una xarxa per materialitzar projectes valuosos per a l'alumnat i per a la col·lectivitat.

L'abril del 2008, la I Jornada d'Intercanvi d'Experiències ApS il·lustrava la tasca realitzada donant veu a tots els participants en el projecte i fent que es comencés un camí engrescador i compartit. L'inventari de projectes ApS que tots coneixem es començava a construir també aquell curs i, des d'un inici, ja va esdevenir una plataforma dels centres per mostrar les actuacions ApS, algunes molt consolidades. Alhora, aquest inventari va esperonar el professorat a transformar alguna de les activitats iniciades i a començar-ne de noves.

Ja han passat set anys, temps d'experiència, dedicació i cooperació, que han produït uns fruits dels quals ens podem sentir satisfets. Podem constatar que la força del treball en xarxa no ens ha decebut i ens ha ajudat tornar-nos a mantenir el repte d'educar ciutadans dia rere dia.

Aquest curs 2014-2015 s'ha impulsat el Servei comunitari des del Departament d'Ensenyament per a l'alumnat de 3r i 4t de secundària obligatòria, amb l'aplicació de la metodologia d'aprenentatge servei. L'experiència de la ciutat i el pilotatge d'alguns dels instituts de ben segur que esdevindran un referent per a tothom.

Anna Ibarz Lozano
Coordinadora Territorial LIC
Serveis Territorials de Barcelona-Comarques

ALGUNOS RECUERDOS GRATOS DE MI PASO POR L'HOSPITALET

Caminar a solas es posible, pero el buen andariego sabe que el gran viaje es el de la vida y que requiere compañeros.

Helder Cámara

Se dice que el buen viajero sabe que lo que se aprende viajando es de verdad y nunca lo olvidará. Si el viajar es uno de los placeres más grandes de la vida y el aprendizaje es la meta de todo educador, cuando se consiguen ambos, y se disfrutan a pleno, convengamos que íse ha hallado la felicidad casi completa!!

Esto me ha sucedido a comienzos de este año, cuando en febrero, de paso entre Madrid y París, me he llegado a Barcelona, invitada por mi entrañable amiga y colega, Charo Batlle.

Asistí entonces, el 13 de febrero, al evento en l'Hospitalet de Llobregat, donde presentamos su hermoso libro,¹ nos dimos cita en L'Harmonia, un pequeño y encantador enclave histórico de esta ciudad.

Fue así que tuve la increíble oportunidad de ver con mis propios ojos, lo que ya intuía o sabía por algunas lecturas realizadas o referencias bibliográficas. El Aprendizaje Servicio del cual muchos educadores nos hemos "enamorado" desde hace años y para toda la vida, funcionaba como decían los libros, en muchos lugares de España y especialmente en esta Comunidad.

Desde las autoridades municipales presentes hasta los niños y niñas de la orquesta de la Escola Charlie Rivel, uno de los proyectos de educación musical de la EMCA, que actuaban con especial encanto, lograban que se respirara aquello por lo que siempre tanto bregamos en Educación: la teoría y la práctica conjugadas.

Es así que mis impresiones pasaban del asombro a la emoción, los niños que desplegando ternura mostraban su arte, la alcaldesa quien se refería al Aprendizaje Servicio con naturalidad y conocimiento verdadero, el nuevo libro *El Contagio*, cuyo solo título era

¹ *El aprendizaje-servicio en España. El contagio de una revolución pedagógica necesaria*, Roser Batlle. Educar, 2013.

un desafío para una uruguaya que soñaba con un ApS solidario y en acción, la simpatía de todos los anfitriones que aun aunque se expresaban en catalán —que yo no entendía demasiado— lograban comunicarse perfectamente y cuando se dirigían a mí, lo hacían en español muy amablemente.

La importancia del trabajo en Red que allí se palpaba fácilmente, de modo contundente, entre los principales organizadores y actores de la Comunidad, la implicancia comprometida de los ayuntamientos, la sólida relación académica-profesional e interpersonal, entre sus miembros, me maravillaron. Se notaba “un trabajo de hormiga o abeja”, paciente, solidario, de mucho tiempo, pero de fecundos frutos, que emanan de una siembra realizada con tesón y esfuerzo. Traje para Uruguay muchas ideas, sueños y esperanzas para la labor que estamos desarrollando.

Agradezco infinitamente esta posibilidad de conocerlos y de haberme brindado fraternalmente esta oportunidad de crecimiento personal, de haber aprendido del camino transitado de todo lo relatado y vivido.

Ciertamente este contagio viral, al decir de Charo, al principio de su libro, el producido por “un virus adictivo” que es el Aprendizaje Servicio, nos hace sostener a los educadores la ilusión de que se pueden mejorar las condiciones de vida de nuestros niños y jóvenes (Batlle, R., 2013:14).

Porque todos aprendemos... y juntos haremos enormes llamas, fogatas y fuegos para el Aprendizaje Servicio.

Los fueguitos de ustedes, queridos amigos, “*arden la vida con tantas ganas... que quien se acerca, se enciende*”, como dijo nuestro poeta, brillan de un modo que contagian, como el libro de Charo. ¡Muchas Gracias por haber compartido esta experiencia!

Un hombre del pueblo de Neguá, en la costa de Colombia, pudo subir al alto cielo.

A la vuelta, contó. Dijo que había contemplado, desde allá arriba, la vida humana.

Dijo que somos un mar de fueguitos.

222) APRENENTATGE SERVEI A L'HOSPITALET. ENS FA CRÉIXER

–El mundo es eso –reveló–. Un montón de gente, un mar de fueguitos.

Cada persona brilla con luz propia entre todas las demás. No hay dos fuegos iguales. Hay fuegos grandes y fuegos chicos y fuegos de todos los colores. Hay gente de fuego sereno, que ni se entera del viento, y hay gente de fuego loco, que llena el aire de chispas.

Algunos fuegos, fuegos bobos, no alumbran ni quemar; pero otros arden la vida con tantas ganas que no se puede mirarlos sin parpadear, y quien se acerca, se enciende.

E. Galeano, *El Libro de los abrazos* (fragmento)

Ana María Scala Eduán

Coordinadora de CLAYSS-URUGUAY (Centro Latinoamericano de Aprendizaje Servicio Solidario en Uruguay).

Magister en Educación (con énfasis en Educación en valores, UB).

Licenciada y profesora de Historia.

Docente, directora de centros educativos, supervisora nacional en Uruguay de Enseñanza Media, en Secundaria.

Técnica y orientadora pedagógica de ONGs, en Educación No Formal (Asociación Civil El Chajá) en Pedagogía Solidaria.

Ha sido docente en Universidad Católica y Universidad de la Empresa del Uruguay. Especialista en gestión de centros educativos y proyectos - socioeducativos (CEPAL-OEA).

APS L'HOSPITALET

Aquesta publicació i tot el que conté és una mostra evident de com una bona metodologia educativa pot deixar de ser anecdòtica per convertir-se en referent, i de com el treball i l'aprenentatge en xarxa i la visió comunitària poden fer créixer, enfortir i convertir en perdurables i sostenibles bones pràctiques pedagògiques. Vaig tenir l'oportunitat de participar d'aquest procés de creixement i consolidació de l'ApS a l'Hospitalet en un període breu però molt intens, quan el pla educatiu d'entorn de la Florida va ser escollit pel Departament d'Educació per formar part d'un pilotatge, entre els anys 2007 i 2010. Que la missió plantejada fos assumida des d'una mirada de ciutat sencera i que es comptés amb la implicació decidida dels

agents institucionals coresponsables han estat elements clau. L'aprenentatge servei conté en si mateix el valor de la transformació. Enfocat des de la dimensió comunitària es pot convertir en una autèntica eina de transformació social.

M. Dolors Sabater Puig

Professora de l'INS Júlia Minguell del barri de Llefia, Badalona.
Durant els anys 2007-2010, tècnica del Departament d'Educació,
responsable del pilotatge sobre ApS a l'Hospitalet.

L'Hospitalet, llegamos "de paso", un 23 de abril de 2012, buscando, como tantos otros/as a quienes esta ciudad a lo largo de los siglos acogió, nuevas experiencias, nuevas referencias, nuevas ideas para enriquecer nuestro aprendizaje y el de las personas profesionales de la educación con quienes nos relacionamos.

Veníamos de hacer un largo camino y el descanso era necesario para reparar fuerzas, recuperar ilusiones, descubrir pistas y constatar que los sueños que nos condujeron hasta aquí, eran realidad en l'Hospitalet.

Aprendizaje Servicio, más allá de una propuesta metodológica, se nos hizo visible en el esfuerzo de una comunidad plural y comprometida que ha sabido tejer redes de manera sostenida.

Y es lo que constatamos en el proyecto: centros educativos que visitamos en la localidad (Escuela Pau Vila, Instituto Eduard Fontserè), Servei Educatiu Ciutat de l'Hospitalet de Llobregat, ayuntamiento, ONGs, universidad... agentes activos para un mismo proyecto a través del cual los/as niños/as, jóvenes, adultos y mayores aprenden y viven de manera activa e interactiva la ciudadanía, su pertenencia a una comunidad concreta, su estilo de proyectar un futuro en sus manos...

Gracias a los asesores/as LIC de la ciutat de l'Hospitalet de Llobregat, pertenecientes al Departament d'Ensenyament, por la oportu-

224) APRENTATGE SERVEI A L'HOSPITALET. ENS FA CRÉIXER

nidad de conocer y compartir el proyecto en la ciudad, permitiendo que hayamos conectado varias experiencias en torno al Aprendizaje Servicio de diferentes lugares: Euskadi, Cantabria, Valencia... Nos quedamos con su esfuerzo sostenido, el trabajo de diferentes agentes conectados en un proyecto y la visibilización del conjunto de las acciones y experiencias que están contribuyendo al éxito escolar y la cohesión social, dos ejes que dan sentido a la función de la escuela en momentos de incertidumbre social.

Marisol Uria

Berritzegune de Donostia-San Sebastián
Centro de Apoyo a la Formación e
Innovación Educativa de Donostia-San Sebastián

EXPERIENCIAS DE APS EN HOSPITALET DE LLOBREGAT

Tuve la suerte de visitar l'Hospitalet en noviembre de 2012 y conocer *in situ* las experiencias que estaban llevando a cabo dos Institutos, el IES Torras i Bages y el IES Eduard Fontserè junto con el Esplai La Florida. Tuve oportunidad de conocer el papel del Ayuntamiento en el fomento e impulso de estos proyectos. Mi primera sensación fue de sana envidia: ¡cómo me gustaría que en mi ciudad pudiéramos llegar a experiencias de ese nivel! ¡Cómo me gustaría que mi ayuntamiento estuviera tan implicado en acciones semejantes! Además, vi que era posible llevar a la práctica principios y aspiraciones que muchas veces nos hemos planteado: la apertura de los centros educativos a su entorno, abrir nuestros centros al barrio, comprometer a los centros en la mejora del entorno en que se encuentran... ¡Es posible! y, por tanto, hay que seguir intentándolo. Una gran inyección de moral fue la tercera cosa que me llevé de aquella visita. Mucho ánimo y seguid así; somos muchos los que nos hemos fijado en vosotros/as y los que hemos aprendido de vuestra experiencia.

Pedro Uruñuela

Presidente de la Asociación Convives. Madrid